

НАРЕДБА № 10 ОТ 4 ДЕКЕМВРИ 2006 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ПОМОЩНИК- ВЪЗПИТАТЕЛ"

В сила от 13.02.2007 г.

*Издадена от Министерството на образованието и науката
Обн. ДВ. бр.14 от 13 Февруари 2007г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 814010 "Помощник-възпитател" от област на образование "Услуги за личността" и професионално направление 814 "Услуги за дома" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 814010 "Помощник-възпитател", съгласно приложението към тази наредба, определя изискванията за придобиване трета степен на професионална квалификация за специалността 8140101 "Помощник-възпитател в отглеждането и възпитанието на деца".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Помощник-възпитател".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Помощник-възпитател" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОО по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 година, включително по специалности и професии от групата професии "единични" от Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 година, се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 и във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Помощник-възпитател"

Професионално направление:	
----------------------------	--

814	Услуги за дома
-----	----------------

Наименование на професията:	
-----------------------------	--

814010	Помощник-възпитател
--------	---------------------

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 е представена специалността, включена в професия 814010 "Помощник-възпитател" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение (2005 г.), както и входящото минимално образователно равнище

за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност		Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище	
			за ученици	за лица, навършили 16 г.
1	2	3	4	5
8140101	Помощник-възпитател в отглеждането и възпитанието на деца	трета	Завършен седми клас или основно образование	Завършено средно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение
Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията "Помощник-възпитател", което се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че тази професия не му е противопоказна.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции

Основните характеристики на профила на професията, са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	знания за:
		3
1	2	3

Специалност 8140101 "Помощник-възпитател в отглеждането

1. Отглеждане и обслужване на деца

Оборудване и материали:
Санитарен възел с детски умивални и тоалетни;
Прибори и пособия за хранене на децата съобразно възрастовите им особености;
Леглова база за следобеден

Организация, обезпечаване и поддържане на детската хигиена;
Организация и провеждане на детското хранене;
Организация, обезпечаване и грижи за децата по време на отдиш;

детски сън;
Пособия за обезпечаване на детския тоалет - сапуни, паста и четка за зъби, индивидуални кърпи, тоалетна хартия и салфетки;
Документация:
Инструкции на ХЕИ или медицинско лице за рационално хранене на децата;
Инструкция за режима на бодърстване, дейности, хранене и сън:
• Инструкции и указания за изпълнение на възпитателни функции в процеса на обслужване на децата;
• Правилник за вътрешния ред;
Работно облекло:
• Работен панталон с туника или престилка от подходящ памучен или ленен плат.

Общуване с децата съобразено с индивидуалните им особености.

2. Хигиенно-санитарно обезпечаване на възпитателно-образователни дейности с деца от ранна и предучилищна възраст

Оборудване и материали:
• Материали за хигиенно поддържане на занимални, детски стаи и игрови зали и помещения, съдове за пренасяне на храна и съдове и пособия за хранене на деца, санитарни и сервизни помещения, на игрови пособия или материали, свързани с обучаващи, образователни и игрови дейности;
• Пособия за почистване, дезинфекция и измиване - парочистачки, прахосмукачки, уреди за измиване на под, стъкла и други повърхности, гюдерии, попиващи пана, кофи, почистващи и дезинфекционни препарати.
Документация:

Нормативна база за безопасни условия на обучение и труд;
Документация на хеи, с която се регламентират здравно-хигиенните норми за обезпечаване на игровата, възпитателната и образователната дейност с деца от най-ранна до начална училищна възраст;
Спецификации на хигиенно-санитарните материали и инструкции за ефект на и безопасна употреба;
Оказване на първа помощ при злополука, причинена от хигиенни и дезинфекционни средства.

Указания за работа с хигиенни материали и дезинфекционни разтвори, технически спецификации за работа с почистваща техника, консумираща ел. енергия;
Правилници и инструкции за безопасни условия на труд;
Правилник за вътрешния ред, други изисквания на работодателя;
Инструкция за БУВТ.
Работно облекло:
Работни панталони от ленена или плътна памучна материя, работно сако или туника, ръкавици от синтетична изолираща материя, обувки или работни чехли с платформа, изолираща ходилото от мокри подови повърхности.

3. Оказване на помощ при провеждане на възпитателно-образователни дейности

Оборудване и материали:
• Материали за изработка на дидактични пособия и табла - хартии, картони, ножици, лепила;
• Материали и играчки, използвани от децата в образователния процес или играта;
• Материали за провеждане на детския режим на открито.
Документация:
• Програми за работа с децата;
• Планове и методически указания;
• Правилник за вътрешния ред, други изисквания на работодателя; Инструкция за БУВТ.
Работно облекло:
• Работен панталон с туника или престилка от подходящ памучен или ленен плат.

Основни техники при изработване на помощно-дидактични материали;
Съхранение на материалите;
Ползване на различните игрови и дидактични материали;
Съхранение на дидактичната и игровата база;
Организация на средата за провеждане на игрови дейности в помещения и на открито;
Организация на средата за провеждане на образователни дейности.

4. Практическо ръководство на игрови и образователни дейности с деца

Оборудване и материали:

- База за провеждане на игрови, обучаващи и възпителни дейности - детски книжки с приказки, детски енциклопедии, материали за конструктивна дейност, материали за пластично-визуални изкуства;
- База за физическо възпитание и развитие на детето от ранна, предучилищна и начална училищна възраст;
- Програми за работа с децата.

Документация:

- Планове на учителката;
- Методически указания за различните ситуации;
- Правилник за вътрешния ред, други изисквания на работодателя;
- Инструкция за БУВТ.

Работно облекло:

- Работен панталон с туника или престилка от подходящ памучен или ленен плат.

Безопасни условия за обучение, възпитание и труд;
Нормативи за отглеждането, възпитанието и обучението на децата в яслена и предучилищна възраст;
Психологически особености на детето в ранна и предучилищна възраст;
Особености на предучилищното възпитание и образование;
Същност и ръководство на играта в предучилищна възраст.

5. Подпомагане процеса на детската подготовка за училище

Оборудване и материали:

- Пособия за подготовка на детето за четене и писане;
- Игрова база и реквизит;
- База за спортни дейности;
- Планове на учителката;

Документация:

- Методически указания за подготовка на детето за писане;
- Методически указания за подготовка на детето по математика;
- Методически указания за спортно-подготвителни дейности;
- Правилник за вътрешния ред, други изисквания на

Същност на подготовката на детето за училище;
Стратегии за подготовка на детето за училище;
Особености на детската психика преди постъпване в първи клас;
Двигателно-сетивно развитие на детето.

работодателя; Инструкция за БУВТ.

Работно облекло:

- Работен панталон с туника или престилка от подходящ памучен или ленен плат.
-

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Реформирането на цялото средно образование, в т. ч. и предучилищното, ще наложи спазването на стандартите на страни - членки на Евросъюза, където при групи между 15 и 25 деца дейността на детския учител се подпомага от асистиращи помощник-възпитатели.

Акцент ще бъде тяхната професионална подготовка и регламентираното им място в режима на всяка детска градина, ОДЗ, или в групите за подготовка на децата за началното училище.

2.3. Възможности за професионална реализация

Пазарът на труда в момента показва търсене на помощник-възпитатели за работа в държавни и частни образователни институции. Съобразно публикуваните ДООИ и промените в ЗНП (ДВ, бр. 90 от 2002 г.) се изисква да се отговори на обществените образователни приоритети в подготвителните групи в детските градини. Трябва да се отбележи, че много деца, преди постъпването им в задължителна предучилищна група, се отглеждат в домашни условия. Очертава се тенденция за търсене на специалисти, които имат необходимата професионална квалификация и подготовка за отглеждане на деца по домовете.

Придобилите съответната професионална квалификация по професията "Помощник- възпитател" имат възможност за реализиране според търсенията на пазара на труда и изискванията на съвременното общество като помощник-възпитатели в държавни и частни образователни институции, а с допълнителна подготовка - за отглеждане на деца в домашни условия.

Придобилите професионална квалификация по професията "Помощник-възпитател" - трета степен на професионална квалификация, могат да постъпват на работа на следните длъжности (професии) от Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД, 2006 г.): 3340-3018 Помощник-възпитател, 3340-3019 Помощник-учител, професиите от единична група 5131 Персонал, грижещ се за деца и други, както и допълнени при актуализиране на НКПД.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

Придобилите професионална квалификация по професията "Помощник-възпитател" имат възможност за продължаване на образованието в колежи и висши училища.

3. Цели на обучението

Основната цел на обучението по професията "Помощник-възпитател" е подготовка на обучаваните за реализацията им по придобитата специалност в сферата на предучилищното възпитание.

3.1. Цели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, познава и използва личните предпазни средства, осигурява безопасна среда за децата, опазва околната среда в процеса на работата си;
- осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата дейност в работен екип - умее да формулира и разрешава проблеми, да поставя задачи, организира и контролира изпълнението им, да поема отговорност;
- познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно кодекса на труда и вътрешната нормативна база, разбира договорните отношения между работодател и работник;
- участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство на отговорност към задачите, които са му възложени;
- разбира своята роля и ангажираност към общите цели на екипа, съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;
- знае общите правила за работа с компютър и умее да ползва програмни продукти; ползва съвременните технологии за изпълнение на възпитателни и образователни задачи от професионалната област;
- ползва чужд език в процеса на подпомагане на образователния процес.

3.2. Цели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Услуги за дома"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и спазва изискванията за организиране на дневния режим на децата;
- познава и спазва изискванията на стандартите за предучилищно възпитание и подготовка, учебните програми за предучилищна степен и програмата за задължителна подготвителна група / клас;
- познава и прилага възпитателни и образователни технологии за удовлетворяване потребностите и интересите на децата;
- познава психолого-педагогическите закономерности в развитието на децата;
- прилага индивидуален и диференциран подход в режимните моменти и ситуациите;
- знае и прилага стилове и техники на общуване с деца и възрастни.

3.3. Цели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията "Помощник-възпитател" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава психосоциалното развитие на детето в различните възрастови периоди;
- разбира същността и социалната роля на професията, съобразно правната и нормативна рамка;
- съдейства за организиране на дневния режим на децата от различните възрастови групи;
- познава и прилага педагогическите принципи, подходи и методически изисквания за организиране на образователния процес в детската градина, по указания на педагог;

- знае и прилага техники за регулиране поведението на децата в режимните моменти за преодоляване на нежелателни поведенчески реакции;
- познава същността, етапите и функциите на играта в онтогенетичното развитие на детето и ги прилага, според нейната специфика, по указание на педагог;
- познава възрастовите особености и характеристики на двигателно-сетивното развитие на детето и подпомага реализирането на рационален двигателен режим;
- познава методическите изисквания за формиране на елементарни математически представи у детето;
- познава методическите особености на ранното езиково обучение и съдейства за развитие на детската речева култура;
- познава методическите изисквания на музикалното възпитание на детето;
- познава възможности за стимулиране на художествено-естетическо, емоционално и интелектуално развитие на детето чрез формите на изобразителната дейност;
- стимулира децата за участие във форми за чуждоезиково обучение;
- познава и прилага изискванията за здравословното хранене на детето в режимните моменти;
- познава и прилага изискванията за организиране и поддържане на дизайна на детския бит;
- познава и прилага техники за оказване на първа долекарска помощ в спешни ситуации и изпълнява указанията за грижи за болно дете.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДОО по професията "Помощник-възпитател".

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните. С учебния план се определя броят часове за изучаването на учебните предмети (модули).

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Помощник-възпитател" - трета степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението		
№	Професионални компетенции	Тематични области
1	2	3

Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

1.	Познава и използва личните предпазни средства;	Здравословни и безопасни условия на труд (Закон за

<p>Знае и прилага основните правила за безопасна работа с деца; Познава и спазва правилата за безопасни условия на труд и обучение; Не замърсява с работата си околната среда.</p>	<p>безопасни условия на труд); Пожарна и аварийна безопасност; Долекарска помощ; Опазване на околната среда.</p>
<p>2. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес в системата на образованието, съгласно Закона за народната просвета, Кодекса на труда и вътрешната нормативна база; Разбира договорните отношения между работодател и работник; Познава и прилага нормите за взаимодействие с членовете на колегията, съобразно правилника за вътрешния ред.</p>	<p>Трудово-правно законодателство Трудов договор и трудови правоотношения; Нормативна база за заплащане на труда; Работно време, почивки, отпуски; Трудови спорове и разрешаването им; Длъжностна характеристика; Правилник за вътрешния ред;</p>
<p>3. Участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачите, които са му възложени; Разбира собствената си роля и отговорността при работа с деца.</p>	<p>Трудово поведение; Групово трудово поведение; Мотивация и мотивационни процеси.</p>
<p>4. Осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - умее да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет на извършената работа.</p>	<p>Вербална и невербална комуникация; Принципи на деловото общуване; Правила за водене на делова кореспонденция; Организация на работното време и работното място.</p>

<p>5. Знае общите правила за работа с компютър и умее да ползва програмни продукти; Намира информация, свързана с изпълнението на задълженията си, в Интернет и нови програмни продукти за предучилищно и начално образование.</p>	<p>Конфигурация на компютъра; Устройства за въвеждане и съхраняване на данни; Съхраняване и намиране на информация; Работа с програмни продукти за създаване на текст и таблици; Работа с локални и глобални мрежи; Работа със специализиран софтуер за деца.</p>
<p>6. Справя се със задачи на работното място, като осъществява комуникация на чужд език - ниво A1 - A2, според общата европейска рамка за владеене на чужд език.</p>	<p>Най-често употребявана лексика - четене на текстове и участие в разговор (елементарни изрази и прости изречения със или без съдействието на събеседник); Попълване на несложни информационни справки; Думи и изрази, свързани с професионалните задачи (речник на детето, описание на работното място и дейност), говоримо и писмено.</p>
<p>Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление</p>	
<p>7. Изработва помощни и нагледни материали при провеждане на игрови и образователни дейности; Стимулира и подпомага децата при работа с учебни помагала според указания на педагог; Познава и прилага правилата на професионално-етичното поведение.</p>	<p>Технология на обслужването; Обслужване и комуникация; Професионална етика.</p>
<p>8. Оценява емоционалното състояние на детето в режимните моменти; Прилага адекватни стратегии и ефективни тех-</p>	<p>Технология на общуване в процеса на педагогическо взаимодействие; Стилове на общуване; Педагогически такт.</p>

ники на общуване.		
Специфична за професията "Помощник-възпитател" задължителна професионална подготовка		
9.	<p>Прилага индивидуален и диференциран подход към децата, съобразно възрастовите и индивидуалните особености на развитие;</p> <p>Подпомага педагога в приложението на диагностични процедури, като разпределя материалите</p>	<p>Психосоциално развитие на детето: сензитивност и възрастова динамика.</p>
10.	<p>Изпълнява задълженията си при хигиенното обезпечаване и поддържане на средата;</p> <p>Участва в изграждане на здравословни навици и умения за хранене;</p> <p>Аранжира и прецизира дизайна на детския бит.</p>	<p>Отглеждане и възпитание на детето - хранене, физическо развитие, детска хигиена и дневен режим, дизайн на детския бит.</p>
11.	<p>Подпомага процеса на организиране и реализиране на дневния режим на детето;</p> <p>Аранжира занималнята при провеждане на игрови и образователни дейности;</p> <p>Прилага диференцирано вербални комуникативни умения според индивидуалните особености на децата.</p>	<p>Аспекти на педагогическото взаимодействие с деца в яслена, предучилищна и начална училищна възраст.</p> <p>Общуване и динамика на процеса.</p>
12.	<p>Подпомага и участва в процеса на игровата дейност на децата;</p> <p>Аранжира кътовете за игра;</p> <p>Подбира играчки според възрастовите особености на децата и спецификата на видовете игри;</p> <p>Стимулира участието</p>	<p>Развитие на играта в различните възрастови периоди;</p> <p>Видове игри - предметни, ролеви, сюжетно-ролеви, игри с правила (дидактични, автодидактични игри).</p>

детето в играта.		
13.	<p>Участва в подбора на подходящи литературни произведения за деца; Подготвя и разпределя учебните помагала и пособия (по указания на педагог); Стимулира развитието на монологична и диалогична реч у децата.</p>	<p>Детската литература и методика на обучението по роден език; Форми, методи, средства за развитие на детската реч, художествена информация и литература за деца.</p>
14.	<p>Участва в подбора на подходящи учебни помагала и пособия; Изработва, подготвя и разпределя дидактични материали по указания на педагог; Стимулира интереса на децата за участие в дейности с математическа насоченост.</p>	<p>Формиране на елементарни математически представи и когнитивно развитие на детето; Разбиране на количествени, пространствени и времеви отношения между обектите в действителността.</p>
15.	<p>Участва в подбора на подходящи учебни помагала и пособия; Изработва, подготвя и разпределя дидактични материали (по указания на педагог);</p>	<p>Запознаване с природната и обществената среда. Методически изисквания за формиране на екологосъобразно поведение у детето.</p>
16.	<p>Организира и ръководи (по указания на педагог) участието на децата в занимания по физическа култура; Подготвя и аранжира зали и помещения за провеждане на двигателни игри и упражнения; Подбира детски спортни уреди и пособия според възрастовите особености и интереси на децата.</p>	<p>Двигателно-сетивно развитие на детето; Двигателен режим на детето и функционални възможности на организма; Спортно-подготвителни и двигателни дейности; Физическа дееспособност.</p>
17.	<p>Прилага методи за развитие на музикалната култура на детето (по</p>	<p>Методически изисквания за работа с музикални произведения;</p>

указание на педагог); Стимулира емоционалната удовлетвореност у децата и участие в музикални дейности.	Дейности и игри за развитие на музикалната култура у децата.
18. Участва в подбора на подходящи учебни помагала и пособия; Изработва, подготвя и разпределя дидактични материали (по указания на педагог); Стимулира позитивно-емоционално отношение на детето към визуално пластичните дейности.	Аспекти на художествено-естетическото, емоционалното и интелектуалното развитие на децата чрез изобразителните дейности; Специфични особености и възрастови характеристики при формиране и развитие на изобразителни умения (визуално-пластични изкуства).
19. Подпомага процеса на ранното чуждоезиково обучение (по указание на педагог); Изработва дидактически материали (по указания на педагог).	Особености на чуждоезиковото обучение през различните възрастови периоди. Билингвални технологии за работа с деца.
20. Обезпечавя здравословна среда за детето; Оказва долекарска помощ в спешни ситуации; Изпълнява и спазва указанията за грижи за болно дете.	Здравословен статус на детето и оказване на долекарска помощ при необходимост. Изпълнение на указания за грижи за болно дете.

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2003 г. за системата за оценяване (ДВ, бр. 37 от 2003 г.). При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходно.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява чрез свидетелство за завършено основно образование.

Входящото равнище при повишаване на квалификацията или придобиване на нова квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. За оценяване по теория

- Слаб 2 - обучаваният не е овладял терминологията, не умее да представи усвоените знания;
- Среден 3 - обучаваният е овладял терминологията, умее да представи усвоените знания;
- Добър 4 - обучаваният разбира и умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;
- Много добър 5 - обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации; умее да планира изпълнението на поставени задачи; подбира методи за анализ;
- Отличен 6 - обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации; умее да планира и аргументира изпълнението на поставените задачи; прави оценки, сравнява и интерпретира резултатите съобразно предварително зададени критерии.

5.1.2. За оценяване по практика

- Слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоени знания при изпълнение на практическо задание, не спазва правилата за безопасен труд по предварително дадени указания;
- Среден 3 - обучаваният умее да прилага усвоените знания при изпълнение на поставена задача в позната ситуация, спазвайки правилата за безопасен труд по предварително дадени указания;
- Добър 4 - обучаваният умее да осмисли и изпълни самостоятелно поставена практическа задача в нови условия, спазвайки правилата за безопасен труд, по предварително дадени указания;
- Много добър 5 - обучаваният умее да съставя план за работа, подбира методи и изпълнява напълно самостоятелно поставена практическа задача в нови условия, спазвайки правилата за безопасен труд;
- Отличен 6 - обучаваният умее да съставя план за работа; да разпредели работата между членовете на екипа, с който работи; да изпълни напълно самостоятелно поставена практическа задача, спазвайки правилата за безопасен труд; оценява качеството на работата на всеки член от екипа; прави самооценка на своята работа.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяка изпитна процедура (тест, практически задания, писмено или устно изпитване)
- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението)
- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването
- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка
- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Инструменти за оценяване:

- тест
- устно изпитване
- практическо задание
- практически казус.

Тези инструменти трябва да се апробират и да отговарят на ДОИ за системата на

оценяване и ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Помощник-възпитател".

5.2. Оценка на изхода

Държавните изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Помощник-възпитател".

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 4.

Таблица 4

№	Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3	4
1.	Знания за отглеждане и обслужване на децата, хигиенно обезпечаване и поддържане на средата и организиране на детския бит.	Познава изискванията за хигиенно поддържане на детската среда; Познава изискванията и нормите за организиране на дневния режим на децата; Познава изискванията за организация и поддържане на дизайна на детския бит.	20
2.	Знания за психосоциалното развитие на детето и педагогическото взаимодействие.	Познава психосоциалното развитие на детето в различните възрастови периоди; Познания за прилагането на психодиагностични методи за изследване на детското развитие; Познава техники за регулиране поведението на децата; Познава процеса на педагогическото взаимодействие в условията на детската градина.	20
3.	Знания за възпитателно-об-	Познава педагогическите принципи и подходи за	20

разователната
работа в дет-
ската градина.

организиране на игровата
и познавателната дей-
ност на децата;
Познава методическите
изисквания за организиране
на образователния процес в
детската градина;
Познава ситуацията като
основна форма на
педагогическо
взаимодействие в детската
градина;
Познава възрастовите
особености и
характеристики на
двигателно-сетивното
развитие на детето;
Познава методическите
изисквания по: български
език, социален и природен
свят, математика, изкуства,
физическа култура и ранно
чуждоезиково обучение.

4. Знания за здра-
вословно и без-
опасно упраж-
няване на изу-
чаваната про-
фесия и опазва-
не на околната
среда.

Познава нормативната
база за предпазване на
живота и здравето - своя,
на децата и на околните;
Познава нормите за без-
опасна работа при изпъл-
нение на трудовата
дейност;
Разпознава опасни ситуации
в процеса на работа и
възможностите за
своевременна и адекватна
реакция;
Познава начините за
оказване на първа помощ на
пострадал (при пожар,
наранявания, ухапвания и
др.);
Знае правилата за
съхранение и използване на
почистващи препарати,
средства и техника;
Знае изискванията за
опазване на околната и

20

	детската среда при изпълнение на конкретни дейности.		
5.	Знания за работа в екип, лична позиция, отговорност и задължения като негов член.	<p>Познава начините за определяне на приоритети, за вземане на решения и за разпределение на отговорностите;</p> <p>Комуникация в екипа и умения за преодоляване на конфликти.</p>	5
6.	Икономически знания и умения; Знания за трудовите правоотношения.	<p>Познава законовата база в сферата на средното образование;</p> <p>Познава поднормативната база на предучилищното и началното училищно образование;</p> <p>Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес;</p> <p>Познава системите за заплащане на труда;</p> <p>Познава формите за организация на труда и изискванията за организация на работата в предучилищните и подготовителните групи.</p>	5
7.	Чуждоезикови знания и умения.	<p>Разбира изрази и често употребявана лексика, свързана с рутинни задачи на работното място;</p> <p>Схваща основната идея в кратки и ясни послания и съобщения за изпълнение на задачи на работното място;</p> <p>Разбира познати имена, думи, прости изречения.</p>	5
8.	Знания и умения за работа с информационна техника и технологии.	<p>Подготвя компютъра за работа;</p> <p>Работи с програмни продукти за създаване на текст и таблици;</p> <p>Работи със специализиран</p>	5

софтуер за деца.	
Общо	100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 5.

Таблица 5

№	Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3	4
1.	Организация на работното място	Подготовка и съхранение на материали, прибори и пособия за изпълнение на ежедневните задължения, свързани с хигиенното поддържане и обезпечаване на средата и режима на децата; Подготовка, разпределение и съхранение на материали, необходими за нормалното протичане на педагогическия процес при работа с деца; Умения за рационално разпределение на времето, степенуване и изпълнение на професионалните задължения.	20
2.	Здравословно и безопасно упражняване на професията и опазване на околната среда	Подготовка и използване на личните предпазни средства и прилагане на основните правила за безопасна работа на работното място; Не допуска в работата си инциденти с децата и замърсяване на околната среда; Професионални умения за разпознаване на основните	30

източници за риск при работа с децата, предприема съответни действия за недопускането им или възможно най-бързото им отстраняване;
 Способност за разпознаване на опасностите от пожар или други бедствия, застрашаващи децата, предприемане при необходимост на противопожарни мерки и активно участие вкл. в надеждната евакуация на децата;
 Умения за прилагане техниките за поддържане на оптимална хигиена на детската среда в съответствие с инструкциите на компетентни органи и длъжностни лица.

<p>3. Изпълнение на основните дейности по специалността в съответствие с нормативната база</p>	<p>Прилага индивидуален и диферинциран подход към децата съобразно възрастовите и индивидуалните особености на развитие; Подпомага процеса на организиране и реализиране на дневния режим на детето; Аранжира занималнята, изработва помощни и нагледни материали при провеждане на игрови и образователни дейности; Познава и разпределя учебните помагала и пособия за работа, стимулира и подпомага децата при работа с учебни помагала според указанията на педагога; Преценява детското поведение и прилага диференцирано вербални и</p>	<p>30</p>
--	---	-----------

комуникативни умения
 според индивидуалните
 особености на децата;
 Подпомага и участва в
 игровата дейност на децата;
 Подбира играчки според
 възрастовите особености на
 децата и видовете игри;
 Подпомага децата при
 подреждане на кътовете за
 игра;
 Стимулира участието на
 детето в играта;
 Подготвя и аранжира зали,
 помещения и открити
 пространства за провеждане
 на двигателни игри и
 упражнения;
 Организира и ръководи (по
 указания на педагога)
 участието на децата в
 занимания по физическа
 култура;
 Поддържа цялостно детската
 среда в съответствие със
 стандартите;
 Подготвя условията за
 нормално детско хранене и
 възпитава у децата навици за
 културно хранене;
 Спазва указанията,
 предписанията и
 нормативите, свързани с
 детската безопасност и
 опазване на здравето.

4. Професионално-личностни качества

Проявява отговорност
 и самоконтрол;
 Познава факторите,
 влияещи позитивно върху
 взаимоотношенията в екипа,
 който се грижи за децата;
 Умения за насърчаващо
 общуване с деца през всички
 режимни моменти и
 ситуации;
 Владее на вербални и
 невербални техники в

10

	процеса на общуване; Умения и навици за планиране на задачи с останалите членове на екипа за достигане на цели, поемане на отговорност за изпълнението и готовност за оказване на помощ или търсене на такава;	
5. Чуждоезикови знания и умения	Познава и владее необ- ходимия граматически и лексически минимум на чужд език, който поз- волява общуване в рам- ките на професията; Работи с базови документи и кореспонденция на чужд език; Ориентира се в съдържанието на детска литература.	5
6. Умения за ра- бота с инфор- мационна тех- ника и техно- логии	Умения за работа с ком- пютър; Събира, обработка и пол- зва информация; Умения за работа с прог- рамни продукти за деца.	5
	Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално обучение с придобита трета степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

Обучавани, които не са положили държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация, получават удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДОИ за документите за системата на народната просвета и ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Помощник-възпитател".

6. Изисквания към материалната база

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по учебна и производствена практика - в занималните на детски ясли, в детските градини, подготовителните за училище групи.

6.1. Учебен кабинет

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

Компютърен кабинет и съответните софтуерни продукти, използвани в системата на предучилищното образование у нас.

Кабинет за изучаване на чужд език - работни маси за обучаемите, аудио- и визуална техника, дидактични материали, свързани с усвояването на езика.

Учебните кабинети трябва да отговарят на необходимите педагогически, дидактико-методически, ергономични, хигиенни и естетически изисквания и да създават предпоставка за успешно усвояване на знания и умения от обучаваните. Обзавеждането на учебните кабинети допринася за ефективно провеждане на основните дейности и процеси, свързани с преподавателската и учебната дейност.

Нормативните изисквания към учебните кабинети включват:

- обща площ на кабинета - от 40 до 45 м²;
- работни места, съответстващи на нормативите за обучаване на една паралелка и са разположени така, че да осигуряват необходимата видимост до дъската и свободно преминаване на обучаваните от едно до друго работно място.

6.1.1. Основно оборудване и обзавеждане

Обзавеждането на учебния кабинет включва: работно място на преподавателя (работна маса и стол), работно място на всеки обучаем (работна маса и стол), учебна дъска, мебели (предимно шкафове за различни цели), гладка свободна стена за окачване на нагледни материали, екран за прожектиране, дъска за писане и други дидактически средства за обучение.

Компютърният кабинет включва: работно място за преподавателя - работна маса, стол, компютър и прилежащата му конфигурация в мрежа, с възможност за контрол на компютрите на обучаемите, индивидуални маси с компютърна конфигурация за всеки обучаем, общ принтер, дъска за писане.

Кабинет за изучаване на чужд език - оборудването е аналогично с това на учебния кабинет, с обезпечена аудиовизуална техника, записи на магнитен и оптичен носител, екран за прожекция, проектори, табла и помощни дидактични материали, необходими за упражненията при изучаването на езика.

6.1.2. Учебни помагала

- работни тетрадки за всеки курсист - с базови текстове, таблици и специфични данни за всеки от изучаваните модули;
- материали за усвояване на практически дейности и умения според спецификата на всеки от модулите;
- комплект от нормативни и поднормативни документи, свързани с упражняване на професията помощник-възпитател.

6.2. Учебна работилница

Обучението по практика се провежда в основните помещения на детското заведение: занималня, спалня, офис за хранене и санитарен възел, а също и на площадките на детското заведение.

6.2.1. Основно оборудване и обзавеждане

За яслена група:

- Занималня с пълно оборудване за отглеждане, игри и общоразвиващи дейности с деца от яслена възраст.
- Офис за хранене, оборудван според хигиенно-санитарните изисквания за разпределение на храната на децата, почистване, стерилизиране и съхранение на съдовете за хранене.
- Санитарен възел, оборудван за тоалет и хигиенно обслужване на децата в яслена възраст.
- Уреди и пособия за игри на дворната площадка на групата.

За градинска и подготвителна за училище група:

- Занималня с пълно оборудване за отглеждане, игри и провеждане на възпитателно-образователни дейности с деца от градинска възраст и дейности, свързани с подготовката за училище.

- Офис за хранене, оборудван според хигиенно-санитарните изисквания за разпределение на храната на децата, почистване, стерилизиране и съхранение на съдовете за хранене.

- Санитарен възел, оборудван за тоалет и хигиенно обслужване на децата в градинска възраст.

- Уреди и пособия за спортно-подготвителни дейности и игри на дворната площадка на групата.

6.2.2. Учебни помагала:

- Описание и инструкции за оборудване на санитарния възел за хигиенно поддържане на детската среда;

- Комплекти дидактични игри, обучаващи материали, методични материали за градинските и подготвителните групи, в съответствие с приетите програми за работа в детската градина и ДОИ за предучилищна възраст и подготвителните за училище групи;

- Детска литература, записи на песни, приказки за чуждоезиково обучение (на магнитен или оптически носител);

- Игрови реквизит, съобразно възрастовите специфики и вида на групата.

7. Изисквания към обучаващите

Обучението по задължителна професионална подготовка, специфична за професията "Помощник-възпитател", включваща обучение по теория и практика, се извършва от квалифицирани обучаващи, чието завършено образование, придобитата специалност, присъдена квалификация и правоспособност отговарят на съответната нормативна уредба.

7.1. По теория

За обучението по теория обучаващите трябва да притежават образователна квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по специалности, съответстващи на учебните предмети (модули) от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

7.2. По практика:

За обучението по практика обучаващите трябва да притежават образователно-квалификационна степен "специалист", "бакалавър" или "магистър" по специалности, съответстващи на учебните предмети (модули) от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за усъвършенстване.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОИ:

- апробиране на ДОИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.